

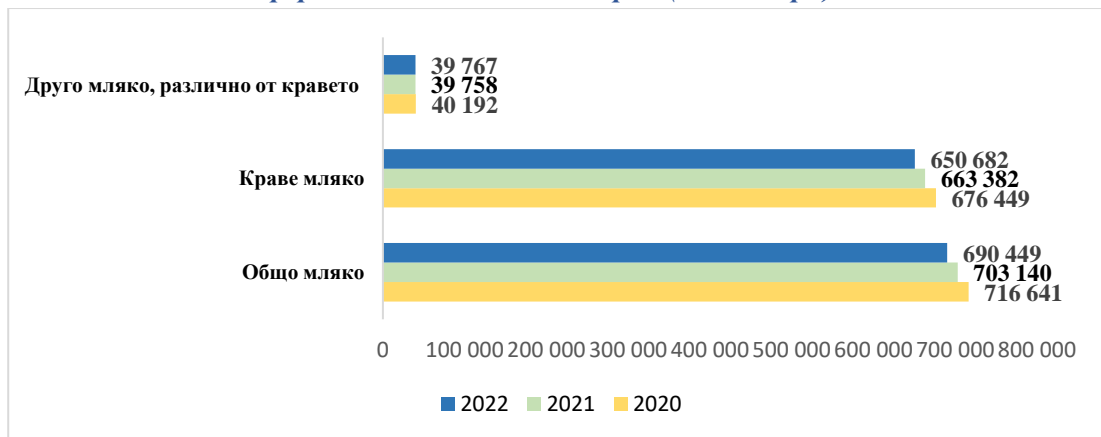

Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 година

През 2022 г. 240 млекопреработвателни предприятия са предоставили данни за преработеното от тях мляко и произведените млечни продукти. В тях е преработено 690 млн. литра сурово мляко (вкл. доставено от държавни членки на ЕС и внос от трети страни). Основен дял (94.2%) заема кравето мляко, което е с 1.9% по-малко спрямо 2021 г. И през 2022 г. овчето мляко заема второ място по преработено количество (с дял от 3.5%). Козето мляко заема 1.7% от преработеното мляко и е с 1.2% повече спрямо 2021 г. Преработеното биволско мляко и смес заема 0.6% от общото мляко.

Графика 1

Количество преработено мляко в България (хил. литри)

Източник: Министерство на земеделието и храните (МЗХ), отдел „Агростатистика“, „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Таблица 1

Декларираните количества преработено мляко през 2020, 2021 и 2022 година, вкл. доставено от държавни членки на ЕС и внос от трети страни							
Вид на млякото	2020 г.		2021 г.		2022 г.		Изменение 2022/2021 (%)
	Количество (хил. литри)	Дял от преработеното мляко (%)	Количество (хил. литри)	Дял от преработеното мляко (%)	Количество (хил. литри)	Дял от преработеното мляко (%)	
Кравето	676 449	94.4%	663 382	94.4%	650 682	94.2%	-1.9%
Овчето	25 318	3.5%	24 109	3.4%	24 295	3.5%	0.8%
Козето	10 413	1.5%	11 228	1.6%	11 365	1.7%	1.2%
Биволско, смес и сметана	4 461	0.6%	4 421	0.6%	4 107	0.6%	-7.1%
Общо:	716 641	100%	703 140	100%	690 449	100%	-1.8%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

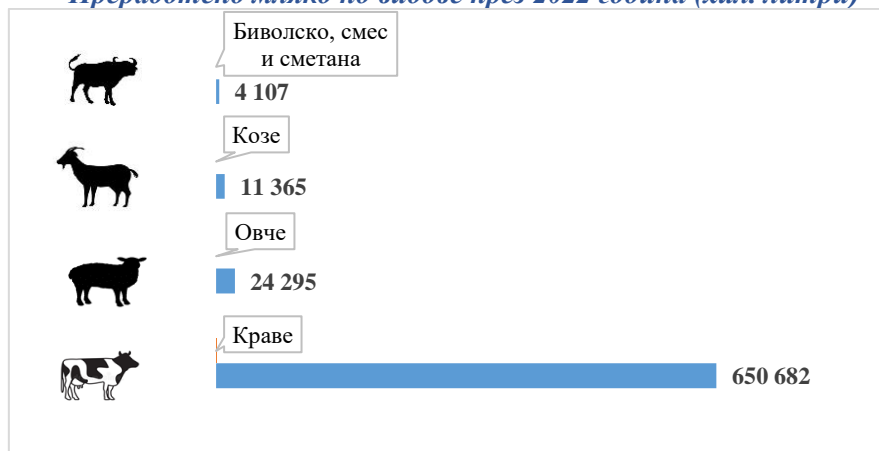
През 2022 г. по данни, предоставени от млекопреработвателните предприятия, освен посочените в таблица 1 количества сурови млека по видове, включително доставено от държавни членки на ЕС и внос от трети страни, в производството на млечни продукти са вложени допълнително и 4 374 тона концентрирано мляко, 6 634 тона мляко и сметана на прах, 4 856 тона млечен концентрат* и 526 тона други продукти (сметана, закваска, суроватка). Преработените количества сурово мляко, доставени от държавни членки на ЕС или внесени от трети страни, са над 23 хил. тона общо. Вложените суровини с немлечен произход (мазнини и/или протеини) са 4 819 тона.

* млечен концентрат – суровина, получена чрез концентриране на млечен протенин чрез ултрафилтрация на мляко, частично обезмаслено мляко или обезмаслено мляко.

Преработено мляко в България през 2022 г.

Графика 2

Преработено мляко по видове през 2022 година (хил. литри)

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Таблица 2

Юридически статут на млекопреработвателните предприятия през 2022 година			
Юридически статут	Брой	Количество преработено мляко, вкл. доставено от държави членки на ЕС и внос от трети страни (хил. литри)	Дял от общото количество преработено мляко
Еднолични търговци	31	28 420	4.1%
Търговски дружества	204	660 979	95.7%
Други	5	1 050	0.2%
Общо:	240	690 449	100%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

През 2022 г. се наблюдава намаление в броя на млекопреработвателните предприятия (Таблица 2) със статут на Еднолични търговци и занимаващи се с млекопреработвателна дейност и производство на млечни продукти. Те преработват 4.1% от млякото през изследваната година. Преработеното мляко от предприятията с юридически статут - търговски дружества е 95.7% от общо преработеното мляко.

Таблица 3

Средно съдържание на млечни мазнини и млечни белтъчини в суровото мляко, постъпило за преработка през 2022 г.		
Вид мляко	Съдържание на мазнини	Съдържание на белтъчини
Краве мляко	3.66%	3.31%
Овче мляко	6.48%	5.31%
Козе мляко	3.66%	3.32%
Биволско мляко	6.64%	4.26%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Към 31.12.2022 г. в анкетираните и предоставили информация 240 млекопреработвателни предприятия са заети 8 017 служители и работници. Най-голям е броят на заетите лица в областите: Пловдив, Силистра, Добрич и Габрово, а най-малко в Русе, Кюстендил, Враца и Перник.

През 2022 г. общата стойност (без ДДС) на реализираните продукти от млекопреработвателните предприятия е 1.263 млрд. лева, което е с 19% повече спрямо 2021 г.

Таблица 4

Преработено мляко с произход от страната по райони (NUTS 2) през 2021 и 2022 г. (хил. литри)					
Статистически райони	2021 г.		2022 г.		Изменение общо мляко 2022/2021
	Общо мляко	в т. ч. краве	Общо мляко	в т. ч. краве	
Северозападен	63 737	60 326	56 544	53 504	-11.3%
Северен централен	165 894	160 670	167 369	162 841	0.9%
Североизточен	63 063	57 383	58 557	51 438	-7.1%
Югоизточен	90 382	85 163	93 484	86 244	3.4%
Югозападен	54 901	53 239	56 894	55 382	3.6%
Южен централен	244 714	228 726	234 293	219 653	-4.3%
България	682 691	645 507	667 141	629 062	-2.3%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика”, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.”

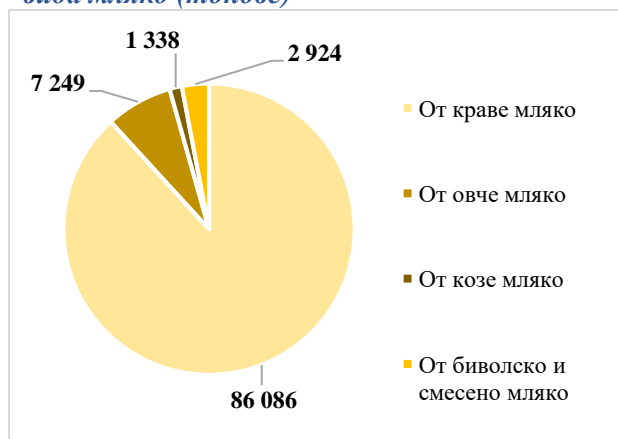
Таблица 5

Производство на млечни продукти в България през 2021 и 2022 г. според вида на млякото и брой на производителите, осъществявали производство през 2022 г.							
Крайни продукти, предназначени за консумация	Производство 2021 г.	Производство 2022 г.				Изменение на количеството 2022/2021	
	Количество	Количество	Дял на всеки продукт от групата продукти (%)	Брой произво- дители	Средно произво- дство		
Течно пакетирано мляко (хил. литри)	75 265	66 153	100%	58	1 141	-12.1%	
Сметана – прясна или заквасена (тона)	3 572	2 545	100%	31	82	-28.8%	
Натурално заквасено мляко – (тона)	от краве мляко	157 665	149 222	97.8%	127	1 175	-5.4%
	от овче и смесено мляко	1 176	2 436	1.6%	28	87	107.1%
	от биволско мляко	422	327	0.2%	15	22	-22.5%
	от козе мляко	-	539	0.4%	13	41	-
	Общо:	159 263	152 524	100%	131	1 164	-4.2%
Ароматизирани заквасени млека (с или без добавки), млечни десерти и напитки на млечна основа (тона)	15 269	14 067	100%	18	782	-7.9%	
Сирена (тона)	От краве мляко	89 890	86 086	88.2%	210	410	-4.2%
	От овче мляко	7 270	7 249	7.4%	72	101	-0.3%
	От биволско и смесено мляко	3 035	2 924	3.0%	51	57	-3.7%
	От козе мляко	1 262	1 338	1.4%	43	31	6.0%
	Общо:	101 457	97 597	100%	223	438	-3.8%
Топени и пушени сирена (тона)	1 723	1 550	100%	26	60	-10.0%	

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика”, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.”

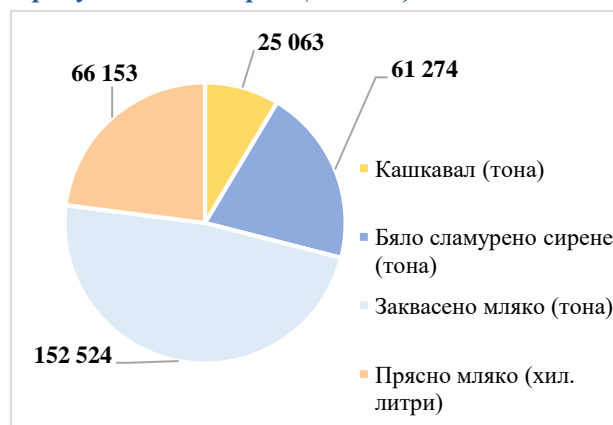
Производство на основни млечни продукти в България през 2022 г.

Графика 3
Производство на сирена според вида мляко (тонове)

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Графика 4
Производство на основни млечни продукти в България (тонове)

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

През 2022 г. производството на заквасено натурално мляко намалява с 4.2% спрямо 2021 г. до 152 524 тона. Намаление се отчита при заквасените млека от биволско и краве мляко, а значително увеличение от овче и смесено – 2 436 тона. Най-голям дял заема заквасеното краве мляко – 97.8%, следвано от овче и смесено – 1.6%.

Ароматизираните заквасени млека (с или без добавки и др.) са 14 067 тона - със 7.9% по-малко спрямо 2021 г.

Производството на сирена намалява с 3.8% спрямо 2021 г. Сирената, произведени от краве мляко, заемат най-голям дял – 88.2%, следвани от сирената произведени от овче мляко – 7.4% (Таблица 5).

Производство на основни млечни продукти в България по статистически райони (NUTS 2)

Таблица 6

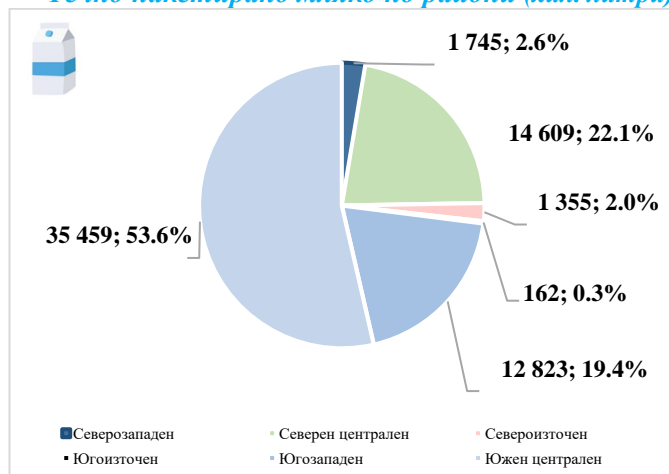
Производство на основни млечни продукти през 2022 година по статистически райони (NUTS 2)							
Продукти	Северо-западен район	Северен централен район	Северо-източен район	Юго-източен район	Юго-западен район	Южен централен район	България
Течно пакетирано мляко (хил. литри)	1 745	14 609	1 355	162	12 823	35 459	66 153
Натурално заквасено мляко – (тона)	11 512	43 157	7 666	6 951	18 309	64 929	152 524
Бяло саламурено сирене (тона)	4 990	21 537	7 830	5 320	3 143	18 454	61 274
Кашкавал (тона)	1 826	3 220	940	7 774	623	10 680	25 063

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Производството на течно пакетирано мляко през 2022 година (графика 5) е най-високо в Южния централен район, като дялът на този район спрямо общото производство е 53.6%. В Южния централен район се отчита и най-голямо производство на заквасено мляко с дял от 42.6% от общото производство, както и на кашкавал – 42.6% от цялото производство.

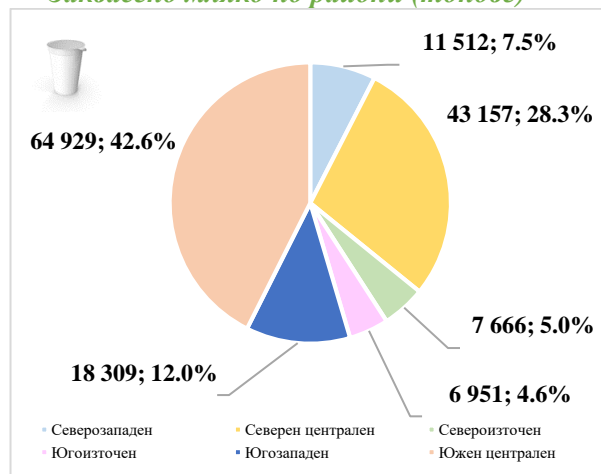
Най-голямо количество бяло саламурено сирене (графика 7) е произведено в Северния централен район и заема 35.1% от общото производство на национално ниво.

Графика 5
Течно пакетирано мляко по райони (хил. литри)

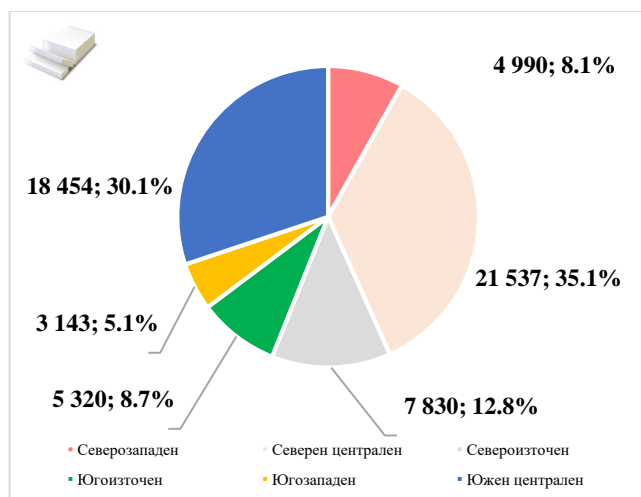
Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Графика 6
Заквасено мляко по райони (тонове)

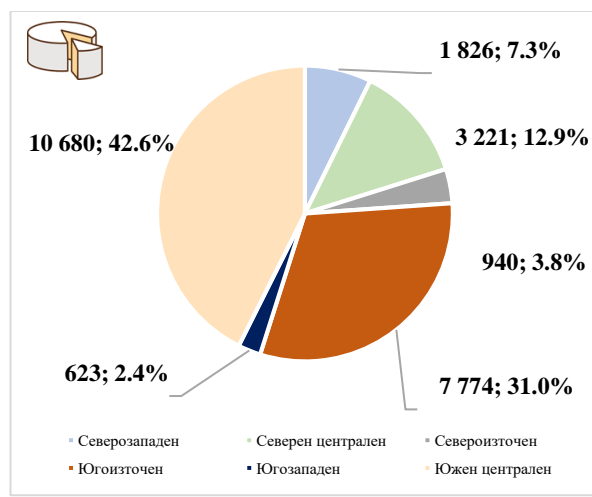
Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Графика 7
Бяло саламурено сирене по райони (тонове)

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Графика 8
Кашкавал по райони (тонове)

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

През 2022 г. са произведени 152 524 тона заквасени млека, 66 млн. литра течни пакетирани млека, 61 274 тона бели саламурени сирена и 25 063 тона кашкавал.

Наблюдава се намаление на обезмасленото заквасено мляко с 58.4%, заквасеното мляко за пиене намалява с 8.2% (Таблица 7).

Намалението на произведените количества кашкавал през 2022 г. е с 6.7% спрямо 2021 г. Производството на кашкавал от овче мляко бележи ръст през 2022 г. от 23.7%, а кашкавалът от други млека намалява с близо 40.0%. Най-голям дял заема кашкавалът, произведен от краве мляко – 92.1%, но се наблюдава спад в произведеното количество със 7.2% по-малко спрямо 2021 г.

Бялото саламурено сирене намалява спрямо 2021 г. с 1 110 тона или с 1.8%. Най-голям дял (85.6%) заема бялото саламурено сирене, произведено от краве мляко. Производството на саламурено сирене с вложени растителни мазнини намалява с 5.4% през 2022 г.

Производството на топени и пушени сирена е с 10.0% по-малко през 2022 г.. Другите видове сирена (меко сирене, синьо сирене и др.) също намаляват (-51.9%). През последните две години се наблюдава намаление на произведените други продукти от мляко. Отчетеното намаление през 2022 спрямо 2021 г. е със 78 тона.

Производството на сметана през 2022 г. е с намаление от 28.8% достигайки до 2 545 тона. Млечните мазнини се увеличават до 1 336 тона или с 6.3%.

Таблица 7

Сравнение на производството на основни крайни продукти от млекопреработвателните предприятия през 2021 и 2022 г.					
Крайни продукти, предназначени за консумация		Производство 2021 г.	Производство 2022 г.		Изменение 2022/2021
		Количество	Количество	Дял на всеки продукт от групата продукти (%)	
Течно пакетирано мляко (хил. литри)	Пълномаслено	24 441	23 523	35.5%	-3.8%
	Полумаслено	49 756	41 534	62.8%	-16.5%
	Обезмаслено	1 068	1 096	1.7%	-2.6%
	Общо:	75 265	66 153	100.0%	-12.1%
Сметана – прясна или заквасена (тона)	Общо:	3 572	2 545	100.0%	-28.8%
Заквасено мляко – подсладено или неподсладено (тона)	Пълномаслено или полумаслено	135 534	131 618	86.3%	-2.9%
	Обезмаслено	1 730	720	0.5%	-58.4%
	За пиене	21 999	20 186	13.2%	-8.2%
	Общо:	159 263	152 524	100.0%	-4.2%
Млечни мазнини (тона)	Общо:	1 257	1 336	100.0%	6.3%
Бяло саламурено сирене (тона)	От краве мляко	53 329	52 460	85.6%	-1.6%
	в т.ч. с добавена растителна мазнина	13 082	12 371	20.2%	-5.4%
	От овче мляко	5 830	5 540	9.0%	-5.0%
	От други млека	3 225	3 274	5.3%	-1.5%
	Общо:	62 384	61 274	100.0%	-1.8%
Кашкавал (тона)	От краве мляко	24 876	23 091	92.1%	-7.2%
	От овче мляко	1 227	1 518	6.1%	23.7%
	От други млека	751	454	1.8%	-39.5%
	Общо:	26 854	25 063	100.0%	-6.7%
Пресни сирена (вкл. извара) (тона)	Общо:	7 053	8 775	100.0%	24.4%
Други сирена (тона)	Общо:	5 168	2 485	100.0%	-51.9%
Топени и пушени сирена (тона)	Общо:	1 723	1 550	100.0%	-10.0%
Други продукти (тона)	Общо:	193	115	100.0%	-40.4%

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“, анкета „Дейност на млекопреработвателните предприятия в България през 2022 г.“

Производство и реализация на мляко в България

Таблица 8

Производство и реализация на мляко в България през 2022 година (хил. литри)		
Вид реализация	Общо мляко	в т.ч. краве
Преработено в предприятията	667 141	629 062
Директни продажби, собствена консумация и друга употреба в стопанствата	175 886	119 216
Общо добито мляко:	843 027	748 278

Източник: МЗХ, отдел „Агростатистика“

Регистрираните земеделски стопани и млекопреработвателни предприятия по Наредба № 26/2010 за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход са реализирали продажби на общо 53 442 хил. литра сурово или преработено мляко, от което 42 752 хил. литра краве мляко (80%) и 6 802 хил. литра овче мляко (13%).

Продаденото сурово мляко директно на потребителите е 41 682 хил. литра, а преработеното мляко е 11 760 хил. литра. Произведени са 1 069 тона бяло саламурено сирене, 160 тона кашкавал, 1 120 тона кисели млека и други млечни продукти.

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Цел и предназначение – Целта на анкетата е да се определи броят на млекопреработвателните предприятия, да се събере информация за количеството на постъпилото за преработка сурово мляко по видове, за количеството и вида на постъпилите и вложени в производството междинни продукти, за произведените крайни млечни продукти, юридическия статут и броя на лицата, наети по трудов договор в отделните предприятия, за количеството на продадените продукти и стойността на продажбите.

Информацията от изследването се използва за изготвяне на анализи и програми в сектора. Тя се предоставя на Министерството на земеделието и храните (МЗХ), Националния статистически институт (НСИ), научни и браншови организации, Евростат, ФАО и др. и служи за вземане на управленски решения при провеждане на аграрната политика на национално и общностно равнище.

Нормативна уредба:

- Наредба за статистическите изследвания, провеждани в свиневъдството, говедовъдството, биволовъдството, овцевъдството, козевъдството и в производството на месо, мляко и млечни продукти приета с ПМС № 301 от 6.11.2006 г., обн. ДВ, бр. 93 от 17.11.2006 г.;
- Директива 96/16/ЕО на Съвета от 19 март 1996 година относно статистическите изследвания на млякото и млечните продукти;
- Решение 97/80/ЕО на Комисията относно въвеждане на разпоредби за прилагането на Директива 96/16/ЕО на Съвета относно статистическите изследвания на млякото и млечните продукти;
- Регламент (ЕИО) 3924/91 относно установяване на статистическо изследване на промишлената продукция на Общността (PRODCOM).

Използваните класификации и дефиниции са посочени в Директива 96/16/ЕО и Решение 97/80/ЕО; КИД 2008.

Източници на информация – Анкетата се реализира от експертите по агростатистика от 28^{-те} областни дирекции „Земеделие” към Министерството на земеделието храните, които провеждат интервю с управителя на млекопреработвателното предприятие или упълномощено от него лице и попълват статистически въпросник за изследваните характеристики в сектора или получават данните чрез изпратен по електронна поща попълнен от млекопреработвателното предприятие въпросник. Част от предприятията са попълнили исканата информация онлайн (45.9%), като за целта им е осигурен достъп чрез парола до информационната система за агростатистика.

Изследвани статистически показатели:

1. Количество постъпило мляко за преработка, количество постъпили междинни продукти, количество произведени междинни продукти, количество произведени крайни продукти, количество продадени крайни продукти, стойност на продажбите без ДДС;
2. Юридически статут на предприятията и брой на лицата, наети на трудов договор в предприятието;

3. Основни показатели за млякото и млечните продукти – количество преработено мляко по вид (литри), съдържание на мастни вещества и белтъчини (%), произведени количества млечни продукти (килограми), продадени количества млечни продукти (килограми), стойност (лева);

Обхват – Анкетират се всички млекопреработвателни предприятия на територията на страната. Списъкът на предприятията е изготвен от отдел „Агростатистика” при Министерството на земеделието и храните, като са използвани проведените анкети за дейността на млекопреработвателните предприятия през последните години и регистърът на БАБХ. Анкетират се всички предприятия, регистрирани с млекопреработвателна дейност през годината. Всяка година се включват новосъздадени млекопреработвателни предприятия, информация за които се получава от регистъра на БАБХ. Организацията и контролът на анкетата се извършва от отдел „Агростатистика” към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ на Министерството на земеделието и храните.

Конфиденциалност – Националните правила за определяне на конфиденциалността са дефинирани в Закона за статистиката. Съгласно чл. 25 не могат да се разгласяват или предоставят индивидуалните статистически данни, както и статистическа информация, която обобщава данните за по-малко от три статистически единици или за съвкупност, в която относителният дял на стойността на изучаван параметър на една единица е над 85 на сто от общата стойност на този параметър за всички единици от съвкупността. Индивидуалните данни, получени за целите на статистическото изследване, не могат да се ползват като доказателства пред органите на изпълнителната и съдебната власт.

Достъпност и прозрачност – Данните за дейността на млекопреработвателните предприятия през изследваните години са достъпни за потребителите на електронната страница на МЗХ:

[\(http://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/izsledvane-zhivotnovdstvo/danni/\)](http://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/izsledvane-zhivotnovdstvo/danni/),

съобразно установения срок в Националната статистическа програма. Основните резултати се публикуват в бюлетин от поредицата „Резултати и анализи“. Данните се публикуват в Статистическия справочник и Статистическия годишник на НСИ, предоставят се на Евростат. Допълнителна информация, извън публикуваната, за всички характеристики е достъпна и се осигурява при поискване при спазване на изискванията на Закона за статистиката.

Районите, цитирани в публикацията, са в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз (NUTS 2), съгласно Регламент (ЕО) №176/2008. Районите, които образуват ниво 2 (NUTS 2), са, както следва: **Северозападен** – Видин, Враца, Монтана, Ловеч и Плевен; **Северен централен** – Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра; **Североизточен** – Варна, Добрич, Търговище и Шумен; **Югоизточен** – Бургас, Сливен, Ямбол и Стара Загора; **Югозападен** – Благоевград, Кюстендил, Перник, София (столица) и София; **Южен централен** – Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково.

Публикацията е приключена редакционно на 28.06.2023 г.

Композиция и печат:
Министерство на земеделието и храните, отдел „Агростатистика“

За повече информация: Министерство на земеделието и храните,
отдел „Агростатистика“

E-mail: agrostat@mzh.government.bg
Интернет страница на Министерство на земеделието и храните –
<http://www.mzh.government.bg>